

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

מילת בן שמונה, וספק בן שמונה, ואנדרוגינוס

(קל"ד ב') **משנה:** (4) ספק, ואנדרוגינוס (שיש לו סימני זכרות ונקבות, וספק הוא), אין מחללין עליו את השבת. (2) ורבי יהודה מתיר באנדרוגינוס (למולו בשבת).

(קל"ה א') **תנו רבנן:** "עַרְלָתוֹ" (נאמר בתורה: "וַיְבִיֹם הַשָּׁמַיִי יְמוֹל בָּשָׂר עַרְלָתוֹ", ודרשו חז"ל מפסוק זה שמילה דוחה שבת. וכאן דורשים המיעוט "עַרְלָתוֹ", ולא של אחר) - ערלתו (של) ודאי (שחייב ודאי במילה) דוחה את השבת, ולא ספק דוחה את השבת. (4) ולא אנדרוגינוס דוחה את השבת. (2) רבי יהודה אומר: אנדרוגינוס דוחה את השבת וענוש כרת (אם לא מל). ערלתו ודאי דוחה את השבת, ולא נולד בין השמשות דוחה את השבת.

אמר מר: ולא ספק דוחה את השבת. (ומברר) לאתויי מאי? (ומבאר) לאתויי הא **דתנו רבנן:** בן שבעה (שנולד אחר שבעת חודשי הריון), מחללין עליו את השבת. ובן שמונה, אין מחללין עליו את השבת. ספק בן שבעה ספק בן שמונה, אין מחללין עליו את השבת. בן שמונה הרי הוא כאבן ואסור לטלטלו (שהרי הוא כמת), אבל אמו שוחה ומניקתו מפני הסכנה (חולי מחמת ריבוי חלב שבדדיה).

(קל"ו ב') אמר רב שיזבי אמר רב חסדא: לא לכל אמר רבי יהודה אנדרוגינוס זכר הוא, אלא בערכין אינו נערך, וכן אינו מקדש (מי חטאת, לתת אפר על המים). ומאי שנא מילה? משום דכתיב המול לכם **כל** זכר.

שיטות הראשונים

מילת אנדרוגינוס בשבת: כתב **רבינו חננאל** ומדחזינן רב חסדא דריש לטעמיה דרבי יהודה, שמע מינה הלכתא כוותיה (שדוחה את השבת). **והרי"ף** הביא דבריו, וכתב, **וגאון** קאמר דלית הלכתא כוותיה. וכ"כ **הרא"ש**³. **והרמב"ם** פסק כדעת תנא קמא שמילת אנדרוגינוס אינה דוחה השבת, מפני שהיא ספק. וכן פסק **השו"ע**⁴.

ברכה על ספק מצוה: דעת **הרי"ף** בשם **רב האי גאון**, **רמב"ם**, **ורא"ש**, שאף בספק של מצוה דאורייתא אין מברכים⁵. ודעת **ראב"ד** ו**רבינו יונה** שבכל ספק דאורייתא, מברכים⁶. **והשו"ע**⁷ פסק כ**רי"ף**, **רמב"ם**, **ורא"ש**.

1. ויקרא יב,ג.

2. כתבו תוספות (ד"ה מפני הסכנה): ולא ידע רשב"א מאי איריא מפני הסכנה, דאפילו לא יהא אלא צערא בעלמא מותר אפילו היא לחלוב עצמה ולהוציא חלב שבדדין, אע"פ שהיא מלאכה שאינה צריכה לגופה דחמיר איסורא טפי מאיסור טלטול נראה דשרי, מידי דהוה אמפיס מורסא דשרינן משום צערא. עכ"ל.

3. הטור (יו"ד רסו) הביא את שתי הדעות, וכתב בשם הרי"ף שדוחה. וכבר תמה עליו הב"י (שם) דהא משמע דספוקי מספקא ליה לרי"ף.

4. או"ח שלא,ה. מקורות - רבינו חננאל (דף קל"ז א'). רי"ף (נה א בדפיו). רא"ש (סי' ח). רמב"ם (הל' מילה א,יא).

5. ולכן אין מברכים לדעתם על מילת אנדרוגינוס. והטעם, שהברכה אפילו בשל תורה, היא דרבנן, כמו שכתוב בברכות (ט"ו א') לענין ברכת הפרשת תרומה.

6. ונהי דבהדיא אמרינן בפרק מי שמתו (ברכות כ"א א') דספק של דבריהם לא בעי מהדר וברוכי, הני מילי היכא שהברכה עצמה היא המצוה, כספק קרא ק"ש. אבל בברכת המצוות, שעיקר המצוה דאורייתא, כגון הפרשת מעשרות, כיוון שהמצוה דאורייתא, והוא צריך לחזור ולעשות המצוה מספק, אף הברכה, אע"פ שהיא של דבריהם, צריך לעשותה עמה. ר"ן. ורבינו יונה כתב: שכיוון שהוא מסופק בדבר של תורה אם אמר אם לא אמר, מחויב הוא עכשיו לומר הדבר כתיקנו, ואומר אותו בברכה כאילו לא קרא כלל.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות שבת, סימן שלא)

ג. בן ח', אם גמרו שעריו וצפרניו, מלין אותו בשבת; ואם לא גמרו, אפלו אם הוא ספק בן ז' ספק בן ח', אין מלין אותו. ואין צריך לומר בן ח' ודאי. ואם הוא בן שבע ודאי, אפלו לא גמרו שעריו וצפרניו מלין אותו (ועין ביו"ד דעה סי' רס"ו).
ה. אנדרוגינוס ונולד בין השמשות ונולד כשהוא מהול, ויוצא דפן, וגויה שילדה ואחר כך נתגירה, ומי שיש לו שתי ערלות אין מילתן דוחה שבת.

הטפת דם ברית לנולד מהול ולגר שהתגייר

(קל"ה א') (המשך ברייתא: (1) ערלתו ודאי דוחה את השבת, ולא נולד כשהוא מהול דוחה את השבת. שבית שמאי אומרים: צריך להטיף ממנו דם ברית (שמא ערלה כבושה היא, שהעור דבוק בבשר, ומודים שאינה דוחה שבת). ובית הלל אומרים: אינו צריך.

(2) רבי שמעון בן אלעזר אומר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על נולד כשהוא מהול שצריך להטיף ממנו דם ברית, מפני שערלה כבושה היא. על מה נחלקו? על גר שנתגייר כשהוא מהול - שבית שמאי אומרים: צריך להטיף ממנו דם ברית. ובית הלל אומרים: אין צריך להטיף ממנו דם ברית.

איתמר, (1) רב אמר: הלכה כתנא קמא (שמחלוקת בית שמאי ובית הלל בנוולד מהול, ובית הלל סוברים שאינו צריך הטפת דם ברית). (2) ושמואל אמר: הלכה כר"ש בן אלעזר (שנולד מהול אף לבית הלל צריך הטפת דם ברית, ונחלקו רק בגר מהול).

איתמר (לגבי נולד מהול אליבא דרבי שמעון בן אלעזר הסובר לכולי עלמא צריך הטפת דם ברית) - (1) רבה אמר: **חיישינן** שמא ערלה כבושה היא (שאינו אלא ספק). (2) רב יוסף אמר: **ודאי** ערלה כבושה היא (ומחלים שבת עליה).

שיטות הראשונים

הטפת דם ברית לנולד כשהוא מהול: נמצא **לסיכום**, לפי בית הלל, שלוש שיטות: (1) לתנא קמא, **אין צריך** הטפת דם ברית. (2) לרבי שמעון בן אלעזר, לפי רבה, צריך הטפת דם ברית **מספק**, ורק בחול מטיפים. (3) לר"ש בן אלעזר, לפי רב יוסף, צריך הטפת דם ברית משום **ודאי** ערלה כבושה, ואף בשבת. ולהלכה, רב פסק כתנא קמא, ואין צריך הטפת דם ברית. שמואל, פסק כר"ש בן אלעזר, וצריך הטפת דם ברית. ונחלקו הראשונים: **בה"ג והתוספות** פסקו כרב שאין צריך הטפת דם ברית. אבל **רבי האי גאון, רבנו חננאל, רי"ף ורמב"ם** פסקו כשמואל שצריך להטיף, וכרבה שמשום ספק שמא ערלה כבושה היא, הלכך אין מחללין את

7. או"ח י"ב (לגבי ציצית, טומטום ואנדרוגינוס חייבים מספק, ויתעטפו בלא ברכה); יו"ד כחג, (כוי שהוא ספק חיה וכלאים הבא מבהמה וחיה צריך לכסות דמן, ואינו מברך); יו"ד רסהג, (גר שמל קודם שנתגייר וקטן שנולד כשהוא מהול, כמשטיפין ממנו דם ברית אינם צריכים ברכה. וכן אנדרוגינוס אין מברכים על מילתו). מקורות - רמב"ם וראב"ד (הל' מילה גו), רב האי גאון (תשובות הגאונים, שערי צדק, ח"ג שער ה, סי' יג; ה"ד ברי"ף). רי"ף (נד א בדפיו). רא"ש (סי' ה; חולין, פרק כסיו הדם, גא, גבי כוי). רבנו יונה (ברכות, יב ב ברי"ף, ד"ה והיכא שצריך לחזור ולומר אמת ויצבי). והר"ן (שבת י א ברי"ף, ד"ה ומכאן למדו קצת מן המפרשים; שבת נד א ברי"ף, ד"ה ולעניין ברכה) הביא מחלוקתם. וראה ביאור הגר"א (או"ח תרפח, ד) באריכות. וראה לעיל, במה מדליקין, כ"ג א'.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

השבת ואין מברכין עליו⁸. והרא"ש כתב שיטת התוספות, ואח"כ כתב שיטת הרי"ף. ובסוף כתב שהעולם נהגו להטיף ממנו דם ברית. והשו"ע⁹ פסק כהרי"ף והגאונים.

גר שנתגייר כשהוא מהול: דעת רבינו חננאל שאין צריך להטיף ממנו דם ברית¹⁰. אבל הגאונים, רי"ף, ורמב"ם, פסקו שצריך להטיף ממנו דם ברית. ולדבריהם כתב הרמב"ן שצריך לברך¹¹. והרמב"ם פסק שאין מברכים¹². וכן פסק השו"ע¹³ שצריך להטיף ואין מברכים.

שולחן ערוך

(יו"ד, הלכות מילה, סימן רסג)

ד. נולד כשהוא מהול, צריך להטיף ממנו דם ברית. ומיהו בנחת. וצריכה מלתא למבדקה יפה יפה בידיים ובמראית עינים, ולא בפרזלא, דלא לעיק ליה, ורואים ונזהרים היאך מלין אותו. וממתינים לו הרבה ואין חוששין ליום שמיני, שלא יביאוהו לידי סכנה.

(יו"ד, הלכות מילה, סימן רסה)

ג. גר ששל קדם שנתגייר, וקטן שנולד כשהוא מהול, כשמיטפין ממנו דם ברית אינם צריכים ברכה. וכן אנדרוגינוס אין מברכין על מילתו, מפני שאינו זכר ודאי. הגה: אבל כשחוזרין על ציצין המעקבים המילה, צריך לחזור ולברך כל הברכות, אבל אין לומר קים את הילד הזה וכו' (בנימין זאב סימן ל' בשם אגודה).

(יו"ד, הלכות מילה, סימן רסו)

י. קטן שנולד כשהוא מהול, ומי שיש לו שתי ערלות, ואנדרוגינוס, ויוצא דפן, ויליד בית שלא טבלה אמו עד שילדה, אף על פי שנמולים לשמונה אינם דוחים את השבת, טמטום שנקרע ונמצא זכר, מלין אותו בשבת (כ"כ הרמב"ם והרא"ש), ויש אוסרין (בית יוסף בשם הרי"ף, וכן כתב רבנו ירוחם).

(יו"ד, הלכות גרים, סימן רסח)

א. גר שנכנס לקהל ישראל, חייב מילה תחלה. ואם מל כשהיה גוי (או שנולד מהול) (טור בשם הרא"ש), צריך להטיף ממנו דם ברית ואין מברכין עליו. ואם נכרת הגיד, אין מילתו מעכבת מלהתגייר וסגי ליה בטבילה. (טבל קדם ששל, מועיל, דבדיעבד הוי טבילה) (בית יוסף בשם הרמב"ן וכן כתב המ"מ פ"ד מהל' א"ב) (ויש אומרים דלא הוי טבילה) (נ"י פ"ק החולץ בשם הרא"ה).

8. פסקו הלכה כשמואל דרבה ורב יוסף דבתראי אינון וסבירא להו כוותיה, והלכה כרבה כדקי"ל רבה ורב יוסף הלכה כרבה (חוץ משדה עניין ומחצה, ראה ב"ב קי"ד ב'). ביאור הגר"א.

9. יו"ד רסג, ד.

10. דעה זו הובאה ברשב"א (חידושי קל"ה א', ובשו"ת ח"א סי' שכט) בשם גדולי עולם.

11. אשר קדשנו במצוותיו וצונו להטיף דם ברית מן הגרים או מן העבדים; שאין הטפת דם זו מפני ספק אלא ודאי חייבין אנו להטיף מהם דם זו של ברית, ובה נכנסין תחת כנפי השכינה. אבל בישראל שנולד כשהוא מהול, כיון שאינו צריך להטיף אלא מפני ספק ערלה כבושה, הורו הגאונים שאין מברכין, שאין זו מילה.

12. וכתב הר"ן (נ"ד א' בדפי הרי"ף, ד"ה אבל לעניין ברכה בגר) שהרמב"ם סובר שהיות שהדבר במחלוקת, בגר שנתגייר כשהוא מהול אם צריך להטיף ממנו דם ברית אם לאו, מספק יש להחמיר ולהטיף, אבל אין מברכים, דספק ברכות להקל. וכ"כ הש"ך והגר"א (יו"ד רסח, א).

13. יו"ד רסה, ג; רסח, א. מקורות - רמב"ן (חי', קל"ה א'). רשב"א (חי' קל"ה א'; שו"ת ח"א סי' שכט). רמב"ם (הל' מילה א, ז; ג, ו).

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

מילה בשמיני אם תלוי בטומאת לידה, ומילת עבדים

(קל"ה א') אמר רב אסי: כל שאמו טמאה לידה, נימול לשמונה. וכל שאין אמו טמאה לידה (כגון יוצא דופן, ונכרית שילדה ולמחר נתגיירה), אין נימול לשמונה (אלא נימול מיד כשנולד). שנאמר "אִשָּׁה כִּי תִזְרֶיעַ וְיָלְדָה זָכָר וְטָמְאָה (שְׁבַע) יָמִים כִּימֵי נִדָּת דָּוָתָהּ (תְּטַמְּא) וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בָּשָׂר עֶרְלָתָהּ"¹⁴.

(קל"ה ב') (ומקשה) איני? והא **איתמר**: יוצא דופן, ומי שיש לו שתי ערלות (שני עורות זה על זה), רב הונא ורב חייא בר רב - חד אמר: מחללין עליו את השבת. וחד אמר: אין מחללין. עד כאן לא פליגי, אלא לחלל עליו את השבת. אבל לשמונה ודאי מהלינן ליה (אע"פ שיוצא דופן אין אמו טמאה לידה)!

(ומתרץ) הא בהא תליא (נחלקו אם צריך למולו בשמיני, וחילול שבת תלוי במילה לשמונה).

(ומסיק) **כתנאי** (דברי רב אסי, תלויים במחלוקת תנאים בברייתא): יש יליד בית (שמשמעו שנולד ברשות הישראל) שנימול לאחד (מיד). ויש יליד בית שנימול לשמונה. יש מקנת כסף שנימול לאחד. ויש מקנת כסף שנימול לשמונה¹⁵. כיצד?

(4) לקח שפחה (כנענית) מעוברת ואח"כ ילדה (בבית הישראל), זהו **מקנת כסף** הנימול לשמונה. לקח שפחה וולדה עמה (שנולד בבית הגוי), זו היא **מקנת כסף** שנימול לאחד (גם אם קנה אותו לפני שמלאו לו שמונה ימים).

ויש **יליד בית** שנימול לשמונה. כיצד? לקח שפחה ונתעברה אצלו וילדה, זהו יליד בית הנימול לשמונה. ו**יליד בית** הנימול לאחד היכי משכחת לה? למאן דאמר קניין פירות לאו כקניין הגוף דמי, משכחת לה בלוקח שפחה (רק) לעוברה (ואין לו זכות בגוף האם). ולמאן דאמר קניין פירות כקניין הגוף דמי, משכחת לה בלוקח שפחה על מנת שלא להטבילה (דלא שייכא בה תורת חיובא דמצוות כלל. בשני המקרים אינם נימולים לשמונה, דלאו דומיא ד"לכם" הם).

(2) רב חמא אומר: (אף אם) ילדה (ברשות הישראל) ואח"כ הטבילה (לשם עבדות), זהו **יליד בית** שנימול לאחד (כרב אסי). הטבילה ואחר כך ילדה, זהו **יליד בית** הנימול לשמונה. **מקנת כסף** נימול לשמונה, כגון שלקח שפחה מעוברת, והטבילה (לשם עבדות, וטמאה לידה) ואחר כך ילדה. **מקנת כסף** נימול לאחד, כגון שלקח זה שפחה וזה עוברה (דכיון דאין לבעל העובר חלק באמו, לאו דומה ד"לכם" הוא. וכל שכן לקח שפחה וולדה עמה).

ותנא קמא לא שני ליה בין הטבילה ואח"כ ילדה, בין ילדה ואח"כ הטבילה, דאע"ג דאין אמו טמאה לידה, נימול לשמונה (כל שנולד ברשות הישראל, נימול לשמונה, ודלא רב אסי).

14. ויקרא יב, ג.

15. בעניין המצווה למול עבד כנעני של ישראל, בפסוק אחד נאמר (בראשית יז, יב-יג): "וְכֵן שְׁמֹנֶת יָמִים יִמּוֹל לָכֶם כָּל זָכָר לְדֹרֹתֵיכֶם יָלִיד בֵּית וּמִקְנֶת כֶּסֶף מִכָּל בֶּן נָכָר אֲשֶׁר לֹא מִזְרַעְךָ הוּא". ובפסוק שאחריו נאמר "הַמּוֹל יִמּוֹל יָלִיד בֵּיתְךָ וּמִקְנֶת כֶּסֶף", ולא נזכר שם שהמילה היא ביום השמיני. ומסתבר שזה שמל לשמונה, היינו כשדומה לישראל גמור, שנולד בביתו של ישראל משקנאו, דדומיא ד"לכם" בעינן. ומילה שאינה דומיא ד"לכם", היא ביום הראשון (ע"פ רש"י קל"ה ב', ד"ה יש יליד בית וכו').

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

שיטות הראשונים

מילת יוצא דופן: כתב הר"ן שה"ר יונה פסק כרב אסי, שרק אם אמו טמאה לידה נימול לשמונה, ויוצא דופן, אין אמו טמאה לידה. **ואחרים** פוסקים דלא כוותיה אלא כתנא קמא דרבי חמא שאינו תלוי בטומאת לידה. וכתב **שהרי"ף** לא הכריע הלכה כדברי מי, משמע דמספקא ליה מילתא. הילכך מטילין אותו לחומרא דנימול לשמונה ואין מחללין עליו את השבת. וכן דעת **בה"ג**, **הרמב"ם**, **הרז"ה**, **והרא"ש**. וכן פסק **השו"ע**¹⁶.

לקח שפחה לעובריה: פסקו הראשונים, שקניין פירות לאו כקניין הגוף דמי. ולכן, אין לו זכות בגוף האם, ואע"פ שנולד ברשותו, נימול ביום שנולד. וכן פסק **השו"ע**¹⁷.

לקח שפחה על מנת שלא להטבילה לשם עבדות: כתב **הרמב"ם** "אף על פי שנולד בךשותו, נמול ביום שילד¹⁸". ופסק כתנא קמא דרב חמא, ולכן הוסיף, "ואם טבלה אמו אחר שילדה - הרי זה נמול לשמונה". **והראב"ד** פסק כרב אסי ורב חמא שמילה בשמונה תלויה בטומאת לידה, ורק אם טבלה לפני לידה נימול לשמונה. **והשו"ע**¹⁹ פסק כרמב"ם.

יליד בית שלא טבלה אימו עד שילדה: כתב הרמב"ם (הל' מילה א'), שאף על פי שנימול לשמונה (ואף שלא טבלה, כתנא קמא דרב חמא), אינו דוחה את השבת. והקשה הראב"ד, אם נימול לשמונה, מדוע אינו דוחה שבת²⁰.

שולחן ערוך

(יו"ד, הלכות מילה, סימן רסב)

ג. אנדרוגינוס ומי שיש לו שתי ערלות ויוצא דפן, נמולים לשמונה.

(יו"ד, הלכות מילה, סימן רסו)

י. קטן שנולד כשהוא מהול, ומי שיש לו שתי ערלות, ואנדרוגינוס, ויוצא דפן, ויליד בית שלא טבלה אמו עד שילדה, אף על פי שנמולים לשמונה אינם דוחים את השבת, טמטום שנקרע ונקמצא זכר, מלין אותו בשבת (כ"כ הרמב"ם והרא"ש), ויש אוסרין (בית יוסף בשם הר"ף, וכן כתב רבנו ירוחם).

(או"ח, הלכות שבת, סימן שלא)

ה. אנדרוגינוס ונולד בין השמשות ונולד כשהוא מהול, ויוצא דפן, וגוי שילדה ואחר כך נתגיירה, ומי שיש לו שתי

16. או"ח שלא,ה; יו"ד רסב,ג. מקורות - רמב"ם (הל' מילה א,א). בה"ג (הו"ד ברא"ש). רא"ש (סי' ו). ר"ן (נד ב ברי"ף, ד"ה ולענין הלכה).

17. יו"ד רסז,א. מקורות - רמב"ם (הל' מילה א,ה; הל' ביכורים ד,ו). רב האי גאון (הו"ד באור זרוע, ח"ג, פסקי בבא קמא, סי' שסג). רבינו חננאל (הו"ד באור זרוע, ח"ג, פסקי בבא מציעא, סי' שו). רי"ף (בבא בתרא סב ב בדפיו). העיטור (אות ח, חלוקת קרקעות; אות מ, מודעא). סמ"ג (עשין ס' קמ), מאירי (יבמות ל"ו א', ד"ה כלל ידוע), ועוד.

18. "שהרי הנולד הזה - פאלו הוא מקנת כסף לבדו, וכאלו היום קנהו, שאין אמו בכלל שפחות ישראל כדי שיהיה הבן יליד בית".

19. יו"ד רסז,א. מקורות - רמב"ם (הל' מילה א,ה). ראב"ד (השגות הל' מילה א,ד).

20. והוסיף: ואולי מפני שהוא מסופק אם הלכה כר' חמא דמפליג בטבילה, ולענין מידחי שבת לחומרא ולא דחי, וא"כ במקנת כסף שנימול לשמונה נמי איכא לספוקי כי האי. ובביאור הגר"א (רסז, ס"ק ח) כתב: ולי נראה, דאפילו אם הלכה כת"ק, אפילו הכי ספיקא היא אם מחללין את השבת, כמש"ש איני והא אתמר כו'. ואף על גב דדחינן לה, הא בהא תליא, היינו לרב אסי; אבל אם קיימא לן דלא כרב אסי אתי כפשטה. ונראה שזהו דעת הרי"ף ורמב"ם. עכ"ל.

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

בעזרה ש"ת
כ"ז תמוז תש"פ
מסכת: שבת | פרק: י"ט | דף: קל"ה

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

ערלות אין מילתן דוחה שבת.

(יו"ד, הלכות עבדים, סימן רסז)

- א. מצות עשה על הרב למול עבדיו... אחד עבד שנולד בבית ישראל, ואחד שקנאו מהעובד כוכבים, חייב למולו. ואינם נמולים אלא ביום. ויליד בית נמול לשמונה, ומקנת כסף נמול ביום שנלקח, אפלו לקחו ביום שנולד, נמול ביום. לקח אחד השפחה, ואחד לקח העבד, נמול לאחד (טור). כל שכן קנה שפחה וילדה עמה, שנמול לאחד (בית יוסף). ויש מקנת כסף שנמול לח', ויש יליד בית שנמול לאותו יום שנולד. כיצד? לקח שפחה ועבדה עמה, וילדה, הרי זה נמול לשמונה. ואף על פי שלקח העבד בפני עצמו, והרי העבד מקנת כסף, הואיל ולקח אמו קדם שנולד, נמול לשמונה. לקח שפחה לעבדה, או שלקח שפחה על מנת שלא להטבילה לשם עבדות, אף על פי שנולד ברשותו (ונתעברה בביתו) (טור), נמול ביום שנולד, שהרי הנולד הזה כאלו הוא מקנת כסף לבדו, וכאלו היום קנאו, שאין אמו בכלל שפחות ישראל, כדי שיהיה הבן יליד בית. ואם טבלה אמו אחר שילדה, הרי זה נמול לשמונה.
- ב. כשם שמילת הבנים דוחה את השבת, כך מילת העבדים שהם נמולים לשמונה דוחה את השבת, חוץ מיליד בית ומקנת כסף שלא טבלה אמו עד שילדה, שאף על פי שהם נמולים לשמונה אינם דוחים את השבת.